

روز جهانی مبارزه با مواد مخدر

خطبه‌های پیشنهادی

تدوین و نشر:

بنیاد مجازی آبادگران مساجد

www.aabadgaran.ir

۲۶ ژوئن، برابر با پنج تیرماه، «روز جهانی مبارزه با مواد مخدر» نام گذاری شده است. این نام گذاری توسط مجمع عمومی سازمان ملل متحد صورت گرفته و هدف از آن، نمایش عزم ملت‌ها در مبارزه با پدیده‌ی خانمان‌سوز مواد مخدر و کنترل آن می‌باشد. لذا خطبه‌ی این جمععی ما راجع به موضوع «آسیب‌های اعتیاد و لزوم مبارزه با مواد مخدر» می‌باشد.

❖ بحث

اعتیاد به عنوان یک آسیب اجتماعی، عوارض جسمانی و روانی بسیاری دارد و از مهم‌ترین مشکلات اجتماعی، اقتصادی و بهداشتی یک جامعه به شمار می‌رود. در اینجا به برخی از عوارض و آثار مخرب جسمانی، روانی و خانوادگی مصرف مواد مخدر اشاره می‌شود.

✓ عوارض جسمانی

«آلودگی، التهاب و آسیب‌پذیری دهان و دندان و مجاری تنفسی»، «اختلال در غدد بزاقی»، «ضعف قوای جسمانی و کاهش شدید وزن بدن»، «عقیم شدن مردان و نازایی زنان»، «کاهش میل جنسی»، «اختلال در سیستم عصبی بدن»، «آسیب‌دیدن کبد»، «بیماری‌های گوارشی»، «ورم کلیه‌ها و اشکال در دفع ادرار»، «التهاب تارهای صوتی»، «احتمال ابتلا به بیماری‌هایی همچون آسم، سل، تپش قلب، تنگی نفس»، «ابتلا به انواع سرطان و سکته قلبی» از جمله عوارض جسمانی اعتیاد به مواد مخدر به شمار می‌آیند.

✓ عوارض روانی

«اختلال در تعادل روانی»، «بی‌توجهی به مقررات جامعه»، «ضعف اراده»، «نابود شدن احساس مسئولیت»، «بی‌قراری و اضطراب دائم»، «توهم زدن»، «احساس بی‌کفایتی و تنهایی»، «اختلال در خواب» و «اختلالات روانی و شخصیتی» از جمله عوارض روانی مصرف مواد مخدر می‌باشند.

✓ عوارض خانوادگی

«نابسامانی خانوادگی»، «محدود شدن روابط خانوادگی»، «عدم تربیت صحیح فرزندان»، «حرّاج اموال و دارایی‌ها»، «بروز خشونت در خانواده»، «أفت سطح فرهنگ اجتماعی و اقتصادی خانواده» و «افزایش طلاق» از جمله عوارضی هستند که خانواده‌های افراد معتاد با آن مواجه خواهند شد.

✓ عوارض اجتماعی

«فقر»، «بیکاری»، «طلاق»، «دزدی»، «تن‌فروشی»، «بی‌مسئولیتی»، «بی‌اعتمادی»، «بی‌تفاوتی» و «ایجاد مشاغل کاذب و مخرب» از جمله عوارضی هستند که با مصرف مواد مخدر، گریبانگیر یک جامعه می‌گردد. آسیب‌های اجتماعی و اقتصادی ناشی از مصرف

مواد مخدر، چنان فراوان هستند که اگر بخواهیم آن‌ها را برشماریم، بحث ما به درازا خواهد کشید و از چارچوب زمانی، خارج خواهیم شد. لذا به همین مقدار بسنده می‌شود.

✓ نگاه اسلام به مواد مخدر

در دین اسلام، هر فعلی که حرام باشد، مقدمات و لوازم وقوع آن فعل نیز حرام است. وقتی اعتیاد به مصرف مواد مخدر، منجر به ایجاد آسیب‌های جسمانی، روانی، خانوادگی و اجتماعی یاد شده می‌گردد و این آسیب‌ها جزو محرّمات و نامطلوبات شریعت اسلام قلمداد می‌شوند، پس کاملاً طبیعی است که مصرف خود آن مواد نیز به عنوان مقدمه و مسبب این آسیب‌ها، حرام باشد. خداوند متعال در قرآن کریم فرموده: «وَلَا تَقْرَبُوا الزَّيْنَةَ» (اسرا: ۳۲)؛ **ترجمه:** «به عمل زنا نزدیک نشوید». خداوند نفرموده «لا تفعلوا» (انجام ندهید)؛ بلکه فرموده: «لا تقربوا» (نزدیک نشوید)؛ یعنی هر آن چیزی که ما را به افعال زشت و حرام نزدیک کند، همان چیز نیز زشت و حرام است.

قرآن کریم در جای دیگر فرموده: «وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ» (بقره: ۱۹۵)؛ **ترجمه:** «خود را با دست خود، به هلاکت ميفکنید». ما وقتی می‌دانیم که سرانجام اعتیاد، برباد رفتن سلامتی و شخصیت و خانواده‌ی ماست پس چه معنا دارد که آگاهانه، خویشتن را در این دام بیندازیم و به هلاکت بیفتیم؟

در آیین اسلام، آگاهانه ضرر دیدن و ضرر رساندن، نامطلوب بوده و هیچ جایگاهی ندارد. مگر یک انسان، از مصرف مواد مخدر چه چیزی به دست می‌آورد که قرار است تمام دارایی، اعتبار، سلامتی و شخصیتش را برباد دهد؟ این در حالی است که یکی از مبانی حلال و حرام بودن افعال در اسلام، نفع و زیان آن‌ها می‌باشد. اگر زیان فعلی بیشتر از نفع آن باشد، آن فعل حرام است و اگر نفع فعلی از زیان آن بیشتر باشد، آن فعل حلال است. در قرآن کریم در توصیف چرایی تحریم شراب و قمار آمده: «يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَإِثْمُهُمَا أَكْبَرُ مِن نَّفْعِهِمَا» (بقره: ۲۱۹)؛ **ترجمه:** «تو را از شراب و قمار می‌پرسند. بگو: در آن دو گناهی بزرگ و سودهایی است برای مردم. و گناهشان از سودشان بیشتر است».

از نظر اسلام، مواد مخدر صرفاً برای مصارف درمانی به عنوان مسکن، آن‌هم با تشخیص و تجویز پزشک و در مراکز درمانی، بلامانع است؛ چراکه در چنین شرایطی، ضرورت (یعنی سلامتی جان انسان)، منجر به اباحه‌ی آن مواد مخدر گردیده است.

✓ علل و زمینه‌های گرایش به مصرف مواد مخدر

گفته می‌شود یک فرد برای دسترسی به مواد مخدر، فقط زمانی کمتر از ۱۰ دقیقه احتیاج دارد. یعنی در کمتر از ۱۰ دقیقه می‌تواند مواد مصرفی خویش را تامین نماید. با این وصف، به نظر ما بیش از آنکه چگونگی دسترسی به مواد مخدر اهمیت و اولویت داشته باشد، بررسی چرایی گرایش افراد به آن، دارای اهمیت و اولویت است.

«ناآگاهی»، «اغفال توسط دوستان ناباب»، «کنجکاوی کنترل نشده»، «لذت جویی کاذب»، «بیکاری»، «نداشتن سرگرمی و تفریح سالم»، «افسردگی و احساس غم و تنهایی» و... از جمله علل و زمینه‌های گرایش به مصرف مواد مخدر هستند. در واقع، اعتیاد هم

علت و هم معلول آسیب‌ها است. یعنی هم منجر به ایجاد و گسترش آسیب‌های فردی و اجتماعی می‌گردد و هم در اثر آسیب‌های فردی و اجتماعی، ایجاد و تقویت می‌شود.

پس برای درمان اعتیاد می‌بایست ریشه‌ای عمل کرد، نه سطحی. یعنی می‌بایست علت اصلی گرایش فرد به مصرف مواد مخدر را شناسایی و تحلیل نمود و اعتیاد فرد را، همزمان با حذف محرک‌های ریشه‌ای، درمان نمود. یکی دیگر از ریشه‌های اعتیاد، شبکه‌های تولید و توزیع مواد مخدر هستند که می‌بایست شناسایی و دستگیر شوند. ما نمی‌توانیم جامعه را از اعتیاد، بدون ریشه‌کن کردن عوامل آن، پاکسازی نماییم. یعنی پاکسازی جامعه از اعتیاد لزوماً به شناسایی و حذف عوامل تولید و توزیع مواد مخدر نیز بستگی دارد. چراکه مواد مخدر، خودش که با این شکل و اثر، از زمین نمی‌روید؛ بلکه آن را کشت و پرورش داده و در صنایع مختلف، فرآوری می‌گردد.

به همین خاطر، روز ۱۷ ژوئن، مصادف با ۵ تیر ماه را برای مبارزه با اعتیاد و قاچاق مواد مخدر، در نظر گرفته‌اند. اولین بار در سال ۱۹۸۷ میلادی (۱۳۶۶ هـ.ش) یک کنفرانس به همین منظور برگزار شد که در این کنفرانس، حدود ۳۵ اقدام عملی در زمینه مبارزه با مواد مخدر و قاچاق آن و نیز کنترل اعتیاد در جوامع مختلف مطرح گردید. برخی از این موارد شامل «ارزیابی میزان مصرف»، «ریشه‌کن کردن مزارع غیرمجاز»، «نقش رسانه‌ها در معالجه‌ی معتادان»، «نابودسازی شبکه‌های توزیع مواد مخدر»، «پیشگیری از طریق آموزش» و «همکاری‌های حقوقی کشورها با هم» می‌باشد.

گرچه سلامت جامعه، امر بسیار مهمی است و خطر اعتیاد به مواد مخدر می‌بایست به صورت مستمر برای مردم، به ویژه جوانان، تبیین گردد اما فعالان و کُنشگران مدنی می‌توانند به سهم خود، در این روز یا هفته‌ای که برای مبارزه با مواد مخدر در نظر گرفته شده، به صورت ویژه و جدی، به فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی پرداخته و از این طریق، نقش بازدارنده و پیشگیرانه‌ی خود را در گرایش جامعه به مواد مخدر، ایفا نمایند.

❖ جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

ردیف	جمع‌بندی بحث
۱	مصرف مواد مخدر، باعث ایجاد آسیب‌های فراوان و انواع عوارض جسمانی، روانی، خانوادگی و اجتماعی می‌گردد.
۲	از نظر اسلام، مصرف مواد مخدر حرام است، جز در موارد درمانی آن‌هم با تشخیص و تجویز پزشک.
۳	گرایش به مصرف مواد مخدر علل و زمینه‌های مختلفی دارد که ما لزوماً می‌بایست این علل و زمینه‌ها را شناسایی و رفع نماییم.
۴	مبارزه با مواد مخدر، یعنی اول: «آگاهی‌بخشی عمومی و تبیین خطر اعتیاد»، دوم: «شناسایی و رفع علل و زمینه‌های گرایش به اعتیاد» و سوم: «شناسایی و حذف عوامل تولید و توزیع مواد مخدر»